

Dubbeldoelkip (M/V)

Een tweeslachtig onderwerp

Hans Fuchs (Bionext)

Symposium Dubbeldoelkip
Kootwijkerbroek, 1 juni 2023

2009

Rapport 261

Verkenning van de markt combi-kip in Nederland

September 2009

Samenvatting

Vanuit biologische principes en vanuit marktkansen is onderzocht of een combinatiekip (de hennen voor de eiproductie; de hanen voor de vleesproductie) perspectieven biedt. Het blijkt, dat voor zowel eieren als vlees een combinatiekip minder efficiënt met grondstoffen omgaat dan gespecialiseerd leg- en vleespluimvee. Gegeven de sensorische eigenschappen en de relatief hoge kostprijs is het marktperspectief voor een combinatiekip in Nederland gering.

De pluimveehouderij in Nederland

- Prachtige sector: hoog productief, hoge voedselveiligheid, innovatief
- De beste ondernemers en vakmensen: boer boer tot bord
- Sterke internationale marktpositie
- Bijdrage aan de economie en BNP met een sterke periferie
- Voorbeeld voor vele andere landen

.... En voor wie wat meer om dierwelzijn geeft, hebben we o.a een biologische variant

Dit vinden wij van de pluimveesector

Onze 'issues'

- Een zwabberend overheidsbeleid
- Voerkosten
- Margeverdeling in de keten
- Onbetrouwbare supermarkten
-

Maatschappelijke issues

- Dierenwelzijn en ethiek → Dierwaardige veehouderij
- Stikstof
- Fijn stof
- Klimaat
- Veel voerimport → mestoverschot
- Megastallen in het land
- Zoönosen
-

Het Landbouw akkoord

Dingen beter doen óf betere dingen doen

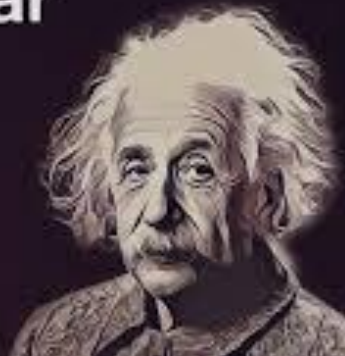

PHILIPS

Let's make things better.

**What is right is
not always
popular and what
is popular
is not
always
right.**

~ Albert Einstein

Getting the Balance Right

Do things right

Do the right thing

Evolutie of Revolutie

< >

Transitie

2023

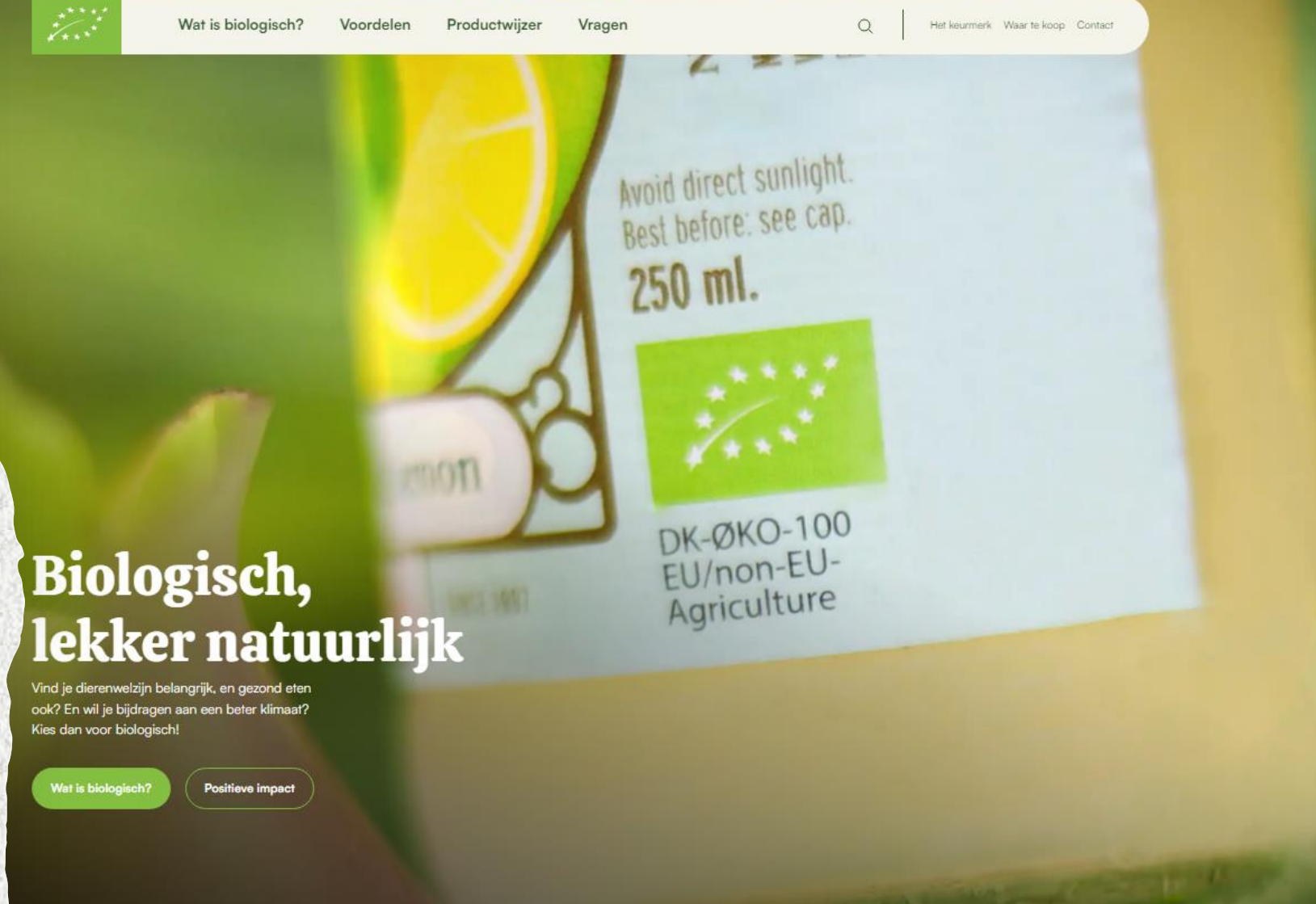
Wereldwijde primeur: alle supermarktkip krijgt beter leven

Uiterlijk eind 2023 draagt de verse kip in alle Nederlandse supermarkten ten minste één Beter Leven-ster. Dit is een feit nu ook de laatste supermarktketen deze toezegging heeft gedaan. “Een wereldwijde primeur. We zijn trots op de Nederlandse supermarkten en de kipsector dat zij kiezen voor een diervriendelijkere houderij,” zegt Anne Hilhorst van Wakker Dier.

Kernwaarden:

- Gezondheid
- Ecologie
- Eerlijkheid
- Zorg

<https://biologisch-keurmerk.nl/>

Wat is biologisch?

**Goed voor milieu, dier
en mens**

Biologisch

- Europees keurmerk
 - Spelregels vastgelegd in EU-wetgeving
 - Onafhankelijk toezicht door Skal
 - Erkende meerwaarde voor de consument
-
- Voor- en nadelen

Biologisch en dubbeldoelkippen: een match!?

25 mei 2023 Naar schatting 20 tot 25% van de biologische leghennenbedrijven in Nederland is de afgelopen maanden (tijdelijk) omgeschakeld naar scharrel. - Foto: Koos Groenewold

PLUIMVEE • ACHTERGROND

Biologische pluimveehouders schakelen massaal om naar scharrel

Redactie
Bouke Poelsma
freelance redacteur

De biologische legsector beleefde een moeilijk jaar. Terwijl de kosten stegen, kelderde de vraag naar bio-eieren. Hoewel er vertrouwen is in marktherstel, schakelden niet eerder zoveel biologische pluimveehouders noodgedwongen (tijdelijk) om naar scharrel.

pluimveeouders zagen hun voerkosten met € 200 tot € 250 per ton oplopen, waarbij zelfs de grens van € 100 per ton werd gepasseerd. Daarna volgde een energiecrisis. De inflatie steeg en de vraag naar biologische producten – waaronder eieren – nam af. Consumenten maakten andere keuzes in het schap. Thomassen: “Het is deels ook een stukje beeldvorming. ‘Biologisch is duur’, zo wordt gedacht, maar andere eieren zijn tegenwoordig soms nog duurder.”

“Voordat de eerste bio-eieren van de band rollen, heb je zo € 16 tot € 17 per hen betaald”

De afgelopen maanden kozen tientallen biologische legpluimveehouders er voor om (tijdelijk) over te gaan op scharrel. Dat gebeurde soms nog tijdens de ronde, zoals bij Jaap van Deelen en zijn compagnon Werner van Groothoest. Voor deze legpluimveehouders in De Glind (Gld.) was dat een financieel aantrekkelijke keuze.

Standpunt 'Broederhaantjes'

Kern

Tot voor kort was de gangba
broertjes van de leghennen)
vergast. Sinds kort zijn techn
haantjesembryo's kunnen on
Dat heet in-ovo selectie. Doc
broedmachine te halen, hoev
De huidige biologische veror
verbod op in-ovo selectie, no
Is het gewenst om deze 'beh
In hoeverre valt dit te rijmen
daarmee een gewenst altern
eendagshaantjes?

Inleiding

Broederhaantjes leggen geer
spierontwikkeling (vleesaanz
niet interessant. Het doden v
gezien moeilijk te rijmen me
ondervindt steeds meer maat
geboren worden van de haan
het best te passen binnen de
landbouw. Uit oogpunt van e
echter minder gewenst, want
voor hun vleesproductie. Speciale vleeskippen kunnen dat veel
efficiënter. Bovendien is het grootbrengen van broederhaantjes
daardoor moeilijk economisch rendabel te maken.

Standpunt

Bionext staat op het standpunt dat het bio-wettelijk uitsluiten van
het doden van ééndagshaantjes en/of het toepassen van in-ovo
selectie op dit moment géén goede keuze is.

Qua footprint (gebruik van grondstoffen en CO2 uitstoot) zijn
broederhaantjes inefficiënt voor vleesproductie. Daarnaast ontbreekt
het nog aan kennis en ervaring voor het op goede wijze
grootbrengen van de haantjes. Dierenwelzijn is hier nog een
aandachtspunt. Het feit dat het moeilijk rendabel te maken is om
haantjes biologisch te laten opgroeien, draagt daar ook aan bij. In-
ovo selectie is op zichzelf een beter alternatief dan het doden van
eendagshaantjes. Maar de biologische sector is niet onverdeeld over
de ethische bezwaren daarvan. Bovendien moet het nog
uitkristalliseren hoe de kosten en risico's hiervan over de keten
worden verdeeld. Bionext is wel van mening dat de biologische
pluimveesector 'een stip aan de horizon' moet zetten in de kwestie
van de broederhanen. Die moet leiden tot een actieve zoektocht
naar een pad waarin de omgang met broederhaantjes beter
tegemoet komt aan de uitgangsprincipes van biologische productie
en maatschappelijk verantwoord kan worden.

Ethiek, dierenwelzijn en duurzaamheid

Hoe bezorgen we het mannelijke dier een leven met waarde?

DOE EENS 'N MAN IN JE PAN!

Doe jij biologische melk in je cappuccino en eet jij weleens een eitje? Hoog tijd voor meer culinair avontuur. Doe eens een haan in je pan. Een kwestie van goede smaak!

Biologisch eieren zitten verwerkt in veel producten. Bijvoorbeeld in koekjes, gebak en salades. Legkippen zijn supergoed in eieren leggen. Hun broertjes zijn ook heel 'sportief' van postuur, maar leggen geen eieren en hebben dus eigenlijk geen functie... Eet je gemiddeld 1 biologisch ei per dag? Dan hoort daar 1 biologisch leghaantje per jaar bij.

Als iedereen die zuivel en eieren eet, ook af en toe een biologische Man in de Pan doet, geef je de stieren, bokken en haantjes een plek op een biologische boerderij. Bijkomend voordeel: mannenvlees is erg lekker. Echt een bijzonder stukje vlees. Ons doel is dat iedereen in Nederland af en toe een biologische Man in de Pan doet! Zodat mannendieren, net als hun zusjes, kunnen opgroeien op een biologische boerderij.

P **MAN** **IN DE** **N**

Vragen?

Bionext: Hans Fuchs
fuchs@bionext.nl
06 138 620 34

Dubbeldoel

Kengetallen en ervaringen in vogelvlucht

Vera Bavinck
Vera@fairpoultry.nl

Vandaag: *lopende dubbeldoelkoppels (<250)*

- Eyckenstein → Sasso Silver
- HB Breda → Sasso Silver
- Hondspol → Sasso Silver
- De Groene Winkel → Marans
- KipEigen → Mix
- Boer Stan → Mix
- HB Soerendonck → Sasso Silver
- Brinks Bio → Sasso Silver PS
- Amsterdam → Sasso Silver

5 Sept 2021

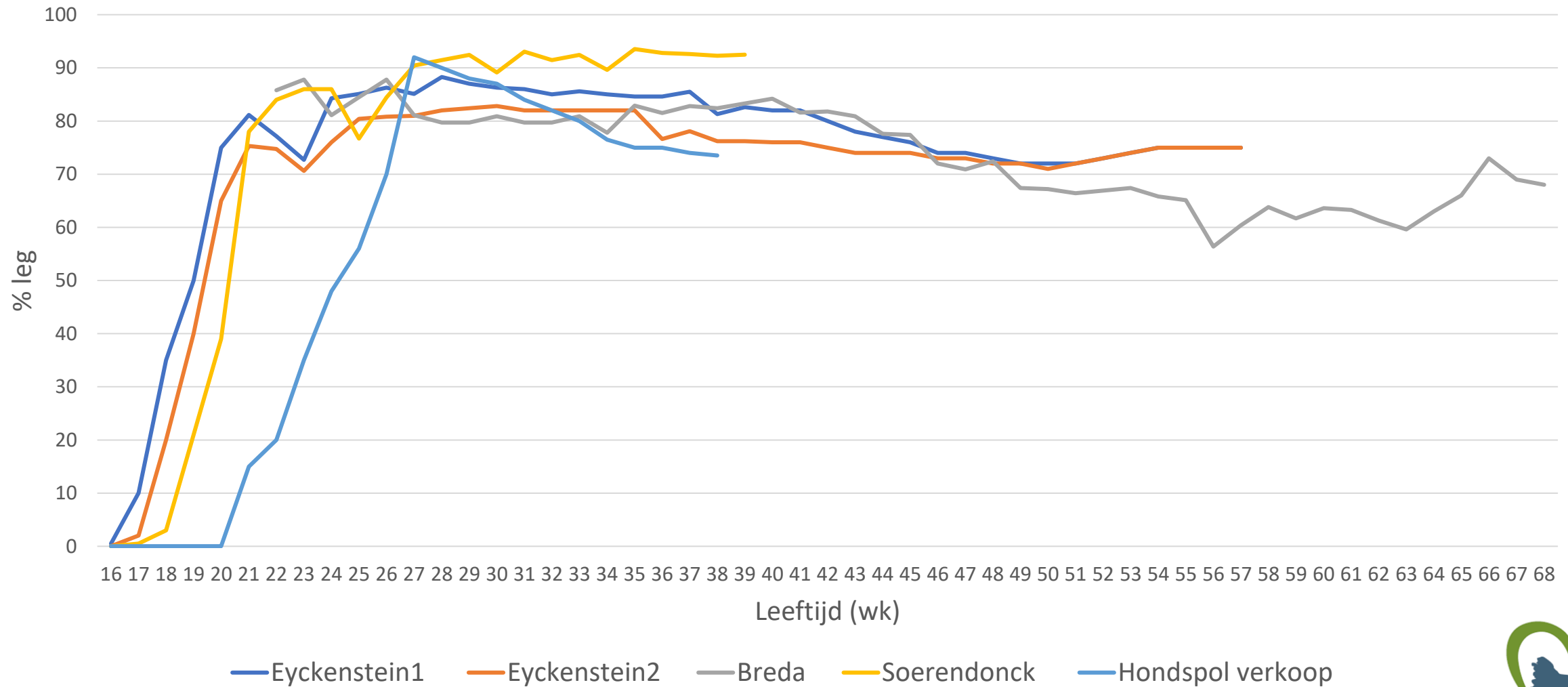
27 okt 2021

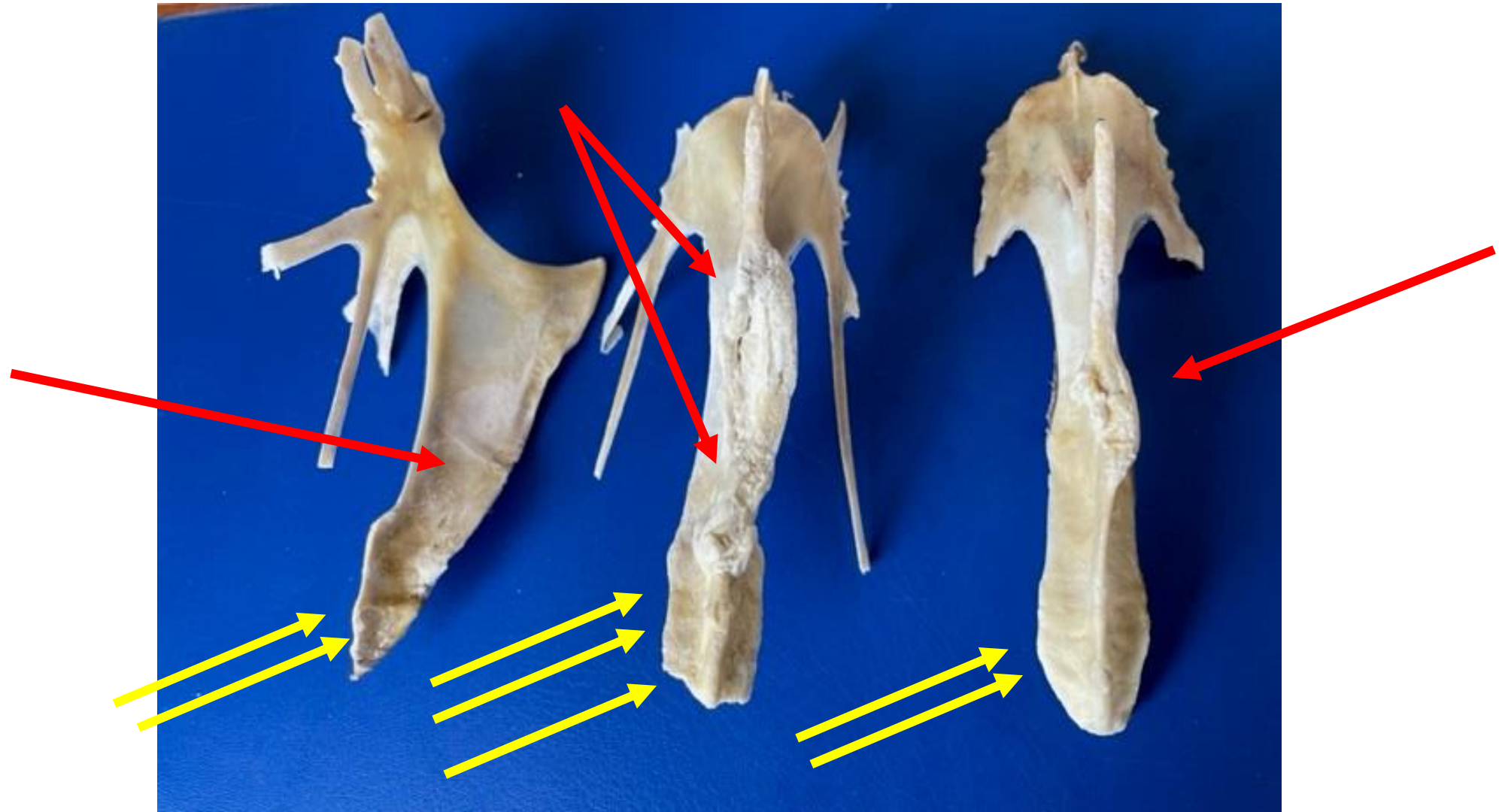
11 jan 2022

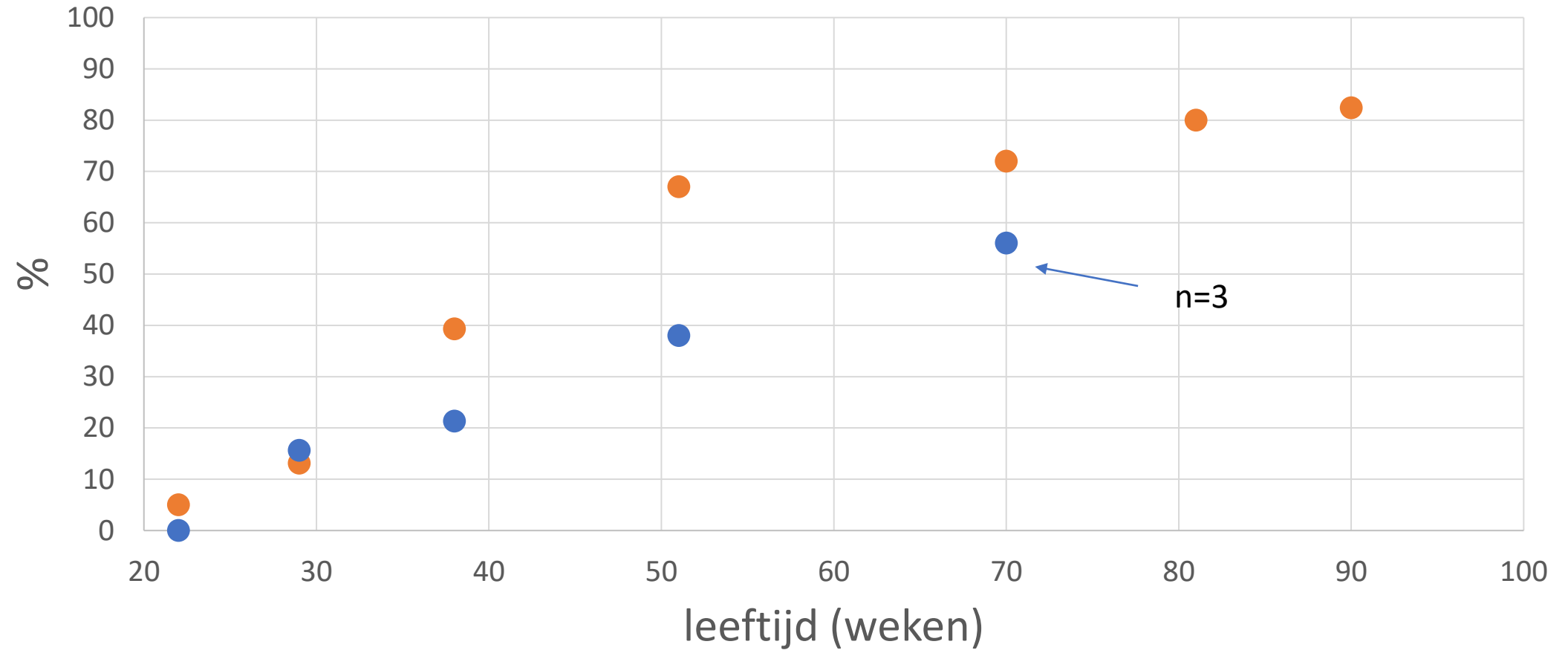
Sasso leg%

Gezondheid en Welzijn: Borstbeen fracturen

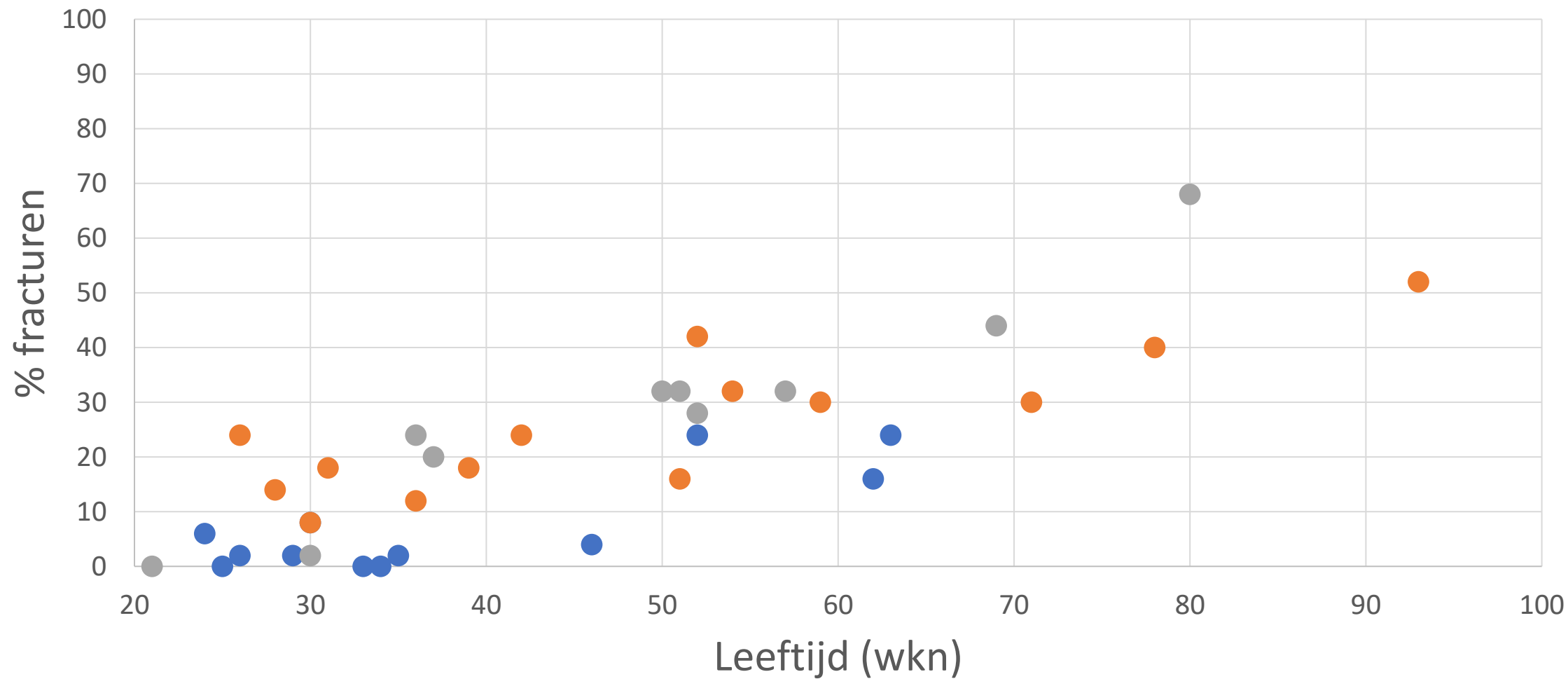
Totaal borstbeenbreuken (gemiddelde% per leeftijdsgroep)

● Sasso KBF % (n=5) ● regulier KBF % (n=35)

Borstbeenbreuk (zonder apex)

● Sasso ● Regulier ● Regulier in Mobiele karren

Verenkleed: 29 wkn

Verenkleed 70 en 73 wk

Goed maar kan beter

Hanen

Levend gewicht op 1

Kemper Kip

Sasso Silver haan

	KemperKip	Sasso hanen 6 sept	Sasso hanen 7 juni	
Filet enkel	200	142	200	
Poten	290	180	270	bout met rug/zonder rug
Karkas	406	359	750	karkas(filet)+borstkaststukje+rugstukje
Vleugel	114	138	100	1e/2e lid (met 3e+oortje)

26 oktober 2022: Sasso PS

19 mei 2023: eerste uitkomst 430 kuikens

Scenario 1: zelfde voer

Voerkosten per hen/ronde (0,72euro /kg)

kosten diverse

aanschaf 16 weekse bio hen

totaal kosten 420 dagen productie

kosten per ei

Scenario 2: andere voerprijs

Voerkosten per hen/ronde (euro 0,72 vs 0,40/kg)

kosten diverse

aanschaf 16 weekse bio hen

totaal kosten 420 dagen productie

kosten per ei

Dubbeldoel	Leg hybride	
€ 40,82	€ 36,29	135 versus 120 gram biovoer per dag
€ 1,00	€ 1,00	water, stroom
€ 16,50	€ 9,50	o.b.v. huidige beschikbare Sasso Silver
€ 58,32	€ 46,79	
€ 0,20	€ 0,13	aanname: dubbeldoel produceert 290 ei/420 dagen, leghybride produceert 365 ei/420 dagen
€ 22,68	€ 36,29	135 versus 120 gram (bio)voer per dag,
€ 1,00	€ 1,00	water, stroom
€ 16,50	€ 9,50	o.b.v. huidige beschikbare Sasso Silver
€ 40,18	€ 46,79	
€ 0,14	€ 0,13	aanname: dubbeldoel produceert 290 ei/420 dagen, leghybride produceert 365 ei/420 dagen

samenfattend

- Leg gem 70% haalbaar, eigewicht laag tot week ca 30-35
 - Voer → nog zoekend naar optimaal voerbeleid en – samenstelling
 - Borstbeenfracturen → wel aanwezig maar minder
 - Gedrag: vriendelijk, rustig → positief voor welzijn
 - Verenkleet → minder schade door pikkerij
-
- Past zeer goed in kleinschalige houderij.

Dank voor uw
aandacht

**Een multi-actor benadering voor het verbeteren van
dierenwelzijn in vrije uitloop- en biologische
systemen voor varkens en pluimvee**

**Bas Rodenburg
Universiteit Utrecht
WP4 Leader**

Dubbeldoelsymposium 1 juni 2023

Waarom is dat belangrijk?

- Hoge kwaliteit verwacht van systeem en producten
- Variatie in bedrijfsvoering binnen Europa: leren van elkaar
- Behoefte om specifieke uitdagingen aan te pakken: verbeteren welzijn, verminderen uitval, risico's van uitloopgebruik, risico's van dieren met hele snavel, eendagshaantjes

Evaluatie van welzijnsverbeterende maatregelen met aandacht voor milieu, economie en menselijk welbevinden (veehouders, consumenten, burgers)

PPILOW partners and collaborators

PPILOW

Poultry and Pig Low-input and Organic
production systems' Welfare

2019-2024

Coordination: **INRAE**

23 PPILOW Partners in 9 landen

**9 National Practitioner
Groups (NPG)**

www.ppilow.eu

- Research institute
- Technical Institute
- Citizen/Practitioner Association
- SME
- University/Higher education

Vandaag: Resultaten van twee internationale PPILOW studies

- 1. Praktijkstudie met dubbeldoelrassen**
- 2. Consumentenperspectief pluimveesector in 9 Europese landen**

Onderzoek dubbeldoelkippen

- Eén studie al gepubliceerd (Hammershøy et al., 2021)
<https://www.mdpi.com/2304-8158/10/4/897/htm>
- Eikwaliteit dubbeldoelkippen in vergelijking met legkippen

Onderzoek dubbeldoelkippen

Genotype A - Vleestypische kruising
vleeshaan * leghen

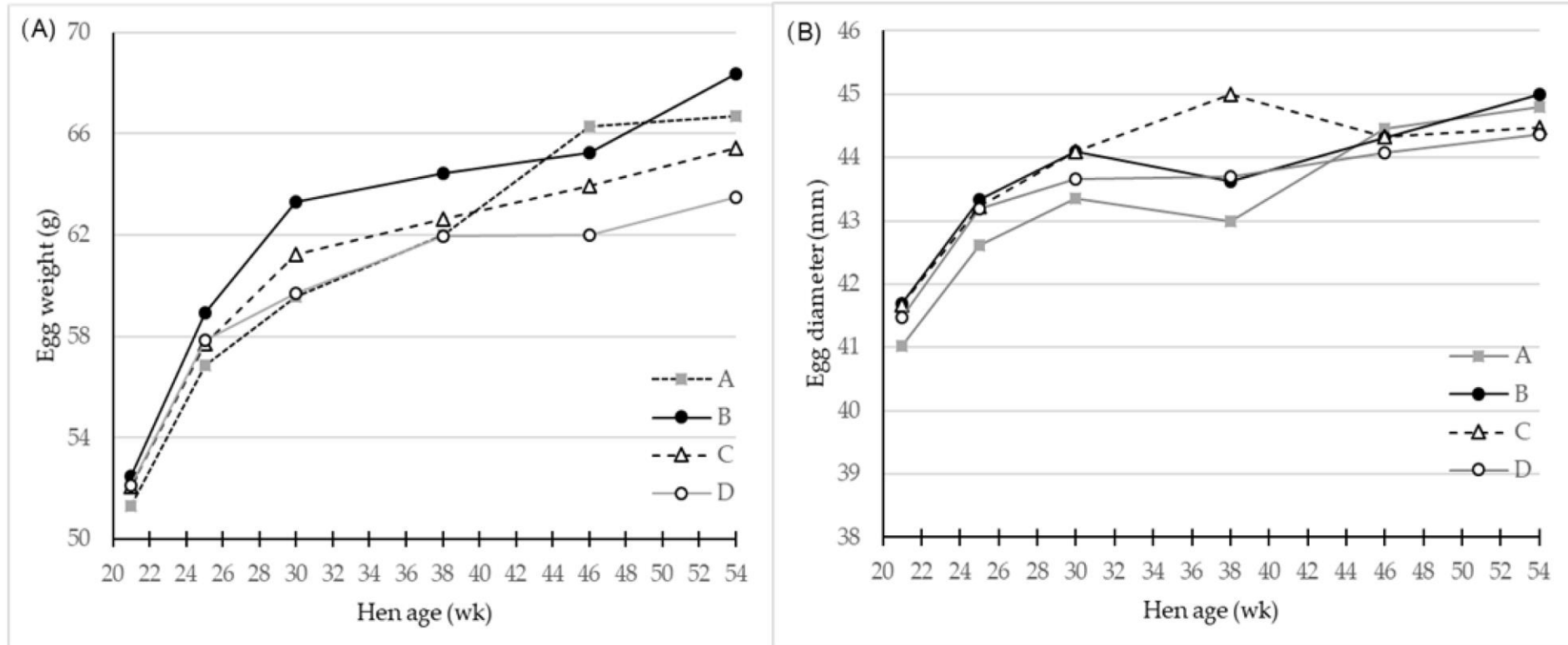
Genotype B - een oud ras, beperkte selectie

Genotype C – Legtypische cruising (leg*leg)

Genotype D – een commerciële leghen (wit)

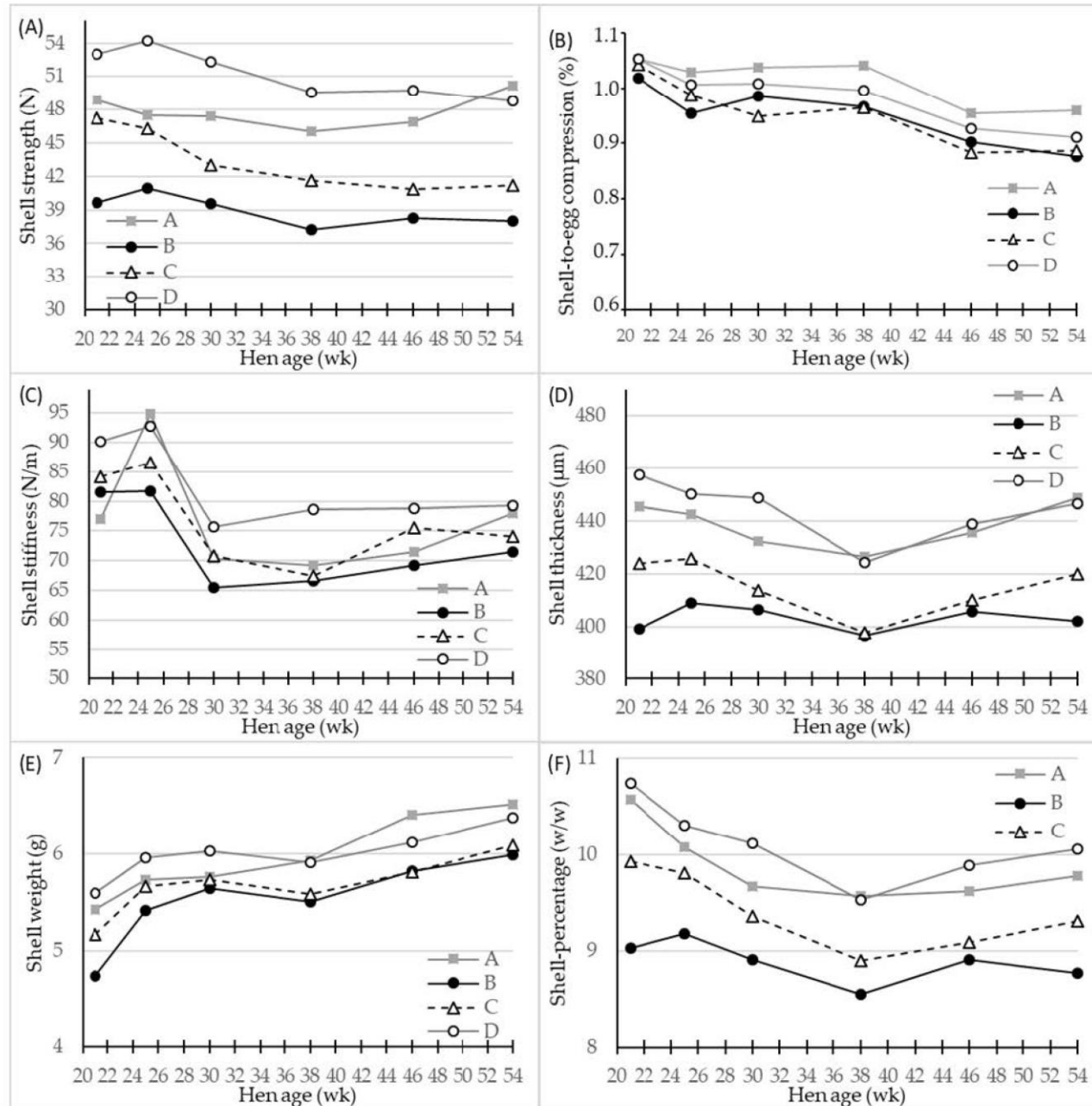

Eigewicht en eigrootte

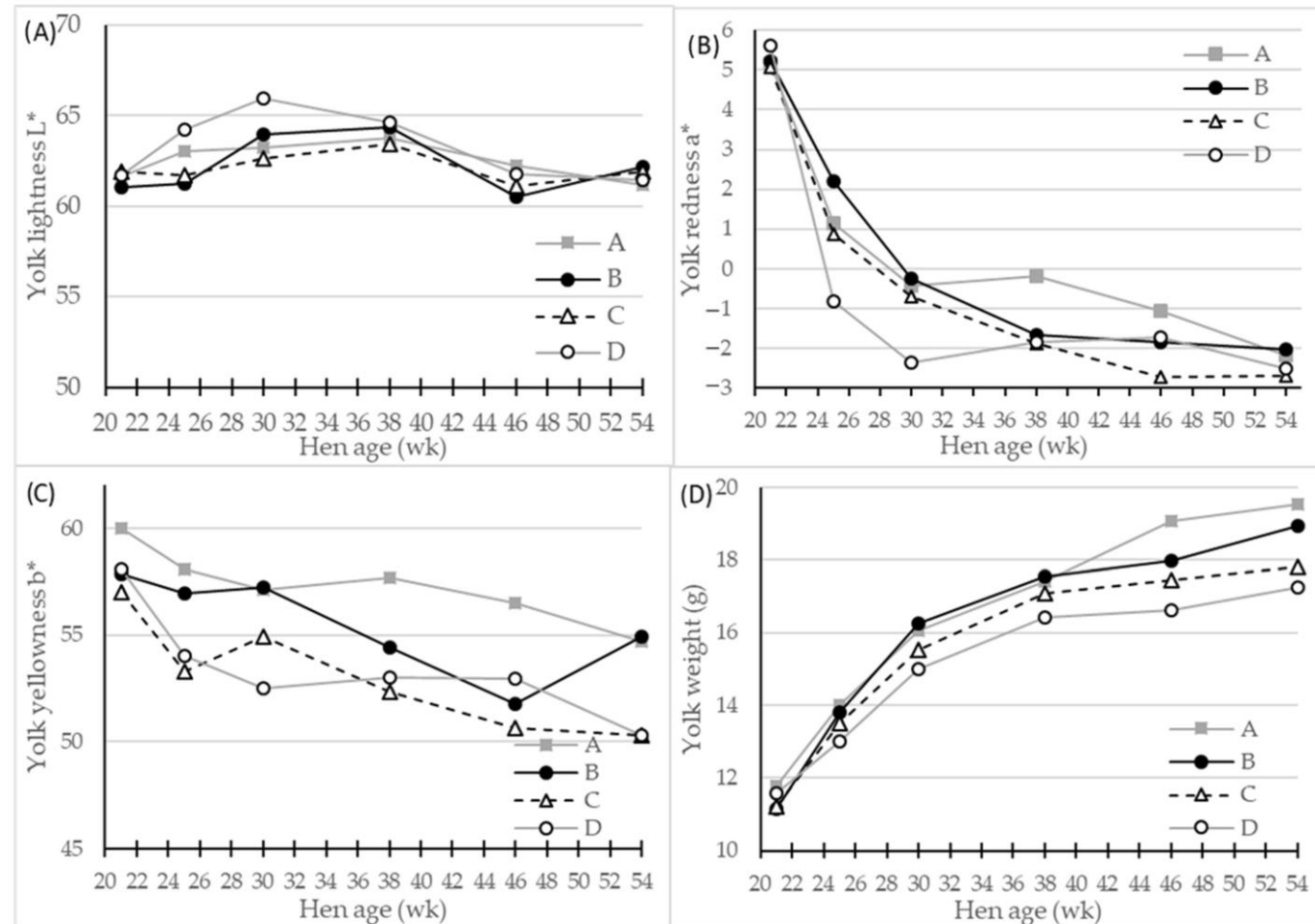
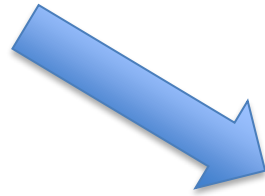
Schaal kwaliteit:

D leghen best
A dubbeldoel
in de buurt

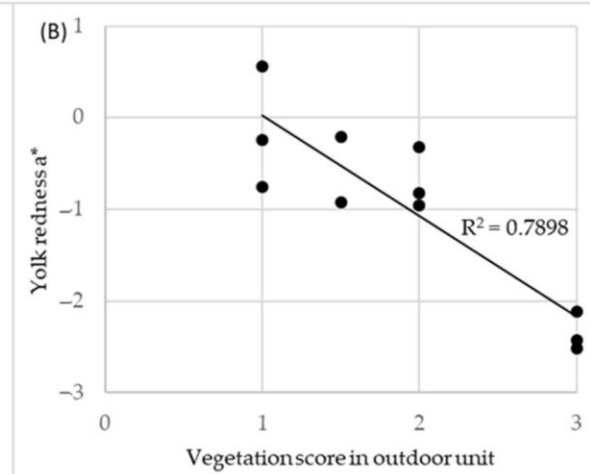
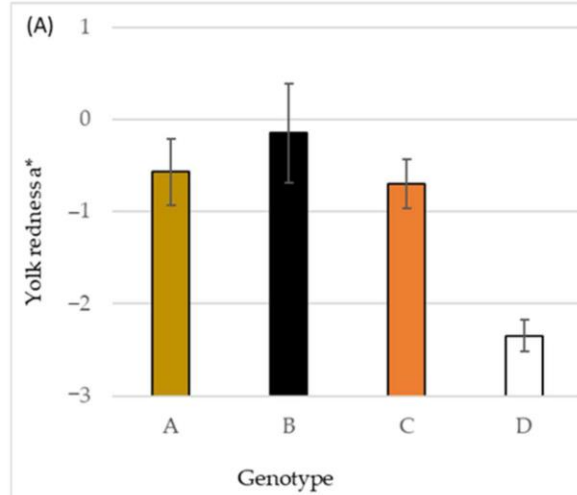

Dooier
kwaliteit:

A dubbeldoel
meest gele
dooier

Relatie dooier kleur en uitloop gebruik

Conclusie (Hammershøy et al., 2021)

- Leghennenlijn D: kleinste eieren, minste bloed en vleesstippen in vergelijking met dubbeldoel
- Dubbeldoel A had vergelijkbare schaalkwaliteit, hoeveelheid eiwit en dooiergewicht en ook de donkerste dooier
- De twee andere kruisingen legden eieren van mindere kwaliteit
- Dubbeldoelkip voldoet qua eikwaliteit aan dubbeldoeleisen

Consumentenperspectief op de pluimveehouderij: Een Europese studie

- Enquête voor consumenten om draagvlak voor nieuwe en bestaande maatregelen in de pluimveepraktijk te meten
- Negen deelnemende Europese landen: Nederland, België, Duitsland, Finland, VK, Frankrijk, Denemarken, Italië, Roemenië
- In totaal 3601 respondenten (400 per land)
- Resultaten uit februari 2021

PPILOW – Resultaten (highlights ei-sector)

Hoe vaak consumeert u eieren of eierproducten?

	GEMIDDELDE	FR	RO	IT	NL	VK	DU	DK	FI	BE
Nooit	2 %	1 %	1 %	1 %	1 %	4 %	2 %	2 %	2 %	2 %
Eens per maand of minder	5 %	6 %	2 %	5 %	4 %	5 %	4 %	3 %	7 %	9 %
Een paar keer per maand	25 %	29 %	17 %	34 %	22 %	21 %	28 %	13 %	27 %	34 %
Een paar keer per week	54 %	54 %	62 %	53 %	58 %	51 %	51 %	58 %	52 %	46 %
Minstens eens per dag	14 %	10 %	18 %	6 %	15 %	19 %	15 %	24 %	11 %	9 %
Weet ik niet	0 %	0 %	0 %	0 %	1 %	1 %	0 %	1 %	1 %	0 %

Waar koopt u eieren?

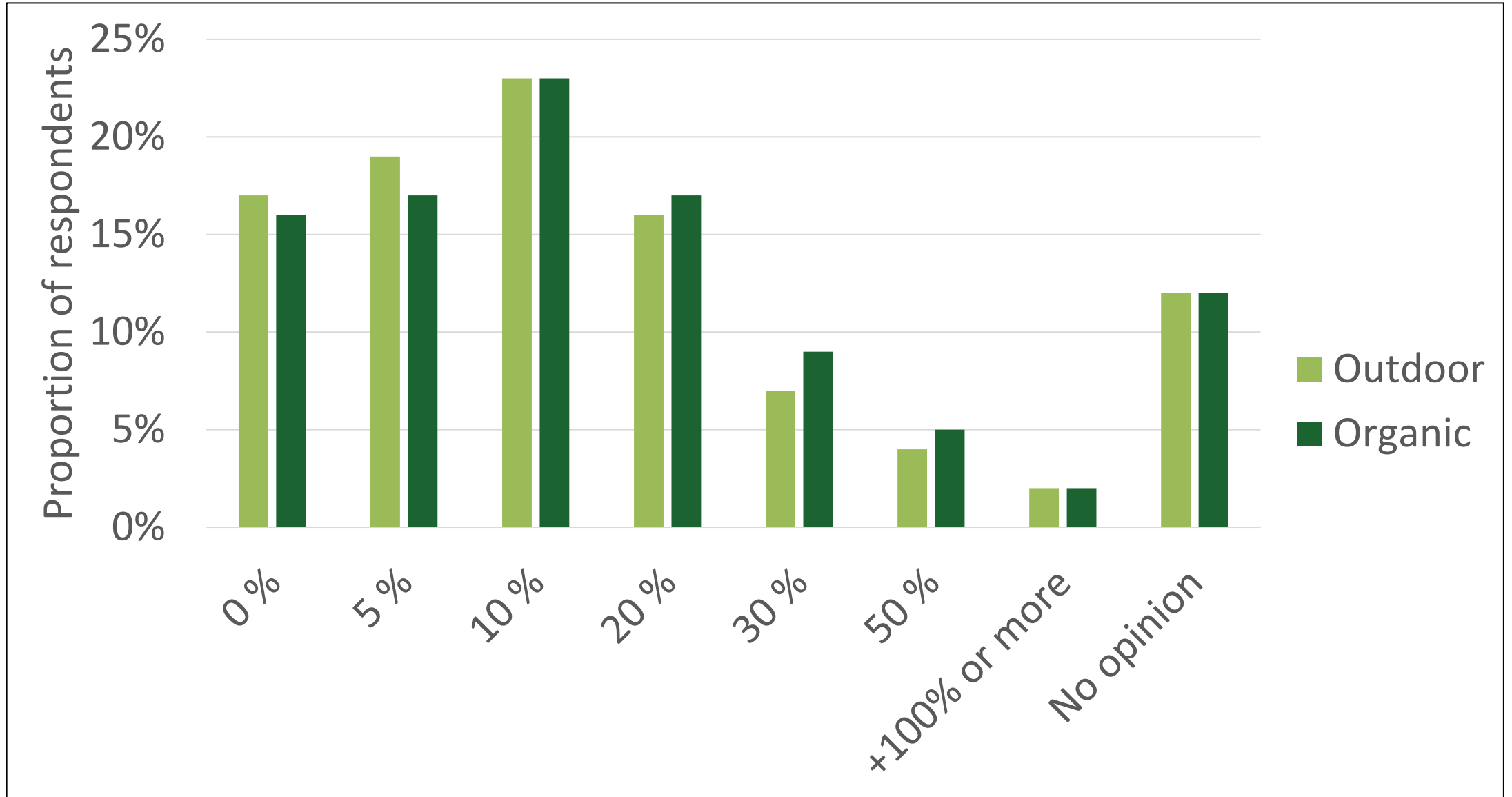
	GEMIDDELDE	FR	RO	IT	NL	VK	DU	DK	FI	BE
Eigen productie	9 %	9 %	38 %	7 %	2 %	5 %	3 %	3 %	1 %	10 %
Rechtstreeks van de boerderij	17 %	19 %	17 %	24 %	17 %	10 %	28 %	14 %	9 %	13 %
Supermarkt	77 %	79 %	67 %	78 %	80 %	81 %	69 %	66 %	92 %	79 %
Speciaalzaak	10 %	11 %	30 %	14 %	8 %	9 %	7 %	6 %	1 %	8 %
Markt	17 %	24 %	36 %	16 %	12 %	12 %	19 %	20 %	2 %	13 %
Online	3 %	1 %	4 %	1 %	2 %	8 %	1 %	4 %	1 %	1 %
Ik koop ze nooit	2 %	1 %	0 %	1 %	2 %	5 %	3 %	1 %	3 %	2 %
Anders	2 %	1 %	2 %	3 %	1 %	1 %	2 %	5 %	1 %	3 %

PPILOW – Resultaten (highlights ei-sector)

Hoe wenselijk zijn de volgende maatregelen? (0% = onwenselijk, 100% = wenselijk)

	GEMIDDELDE	FR	RO	IT	NL	VK	DU	DK	FI	BE
Hygiënisch, gezond en comfortabel beddingmateriaal	74 %	74 %	74 %	77 %	71 %	72 %	73 %	66 %	84 %	72 %
Hekken en overkappingen om kippen te beschermen tegen roofdieren en slecht weer	73 %	74 %	80 %	73 %	69 %	72 %	73 %	67 %	83 %	72 %
Kippen toegang geven tot een veld met bomen en struiken	72 %	75 %	75 %	76 %	74 %	72 %	75 %	68 %	64 %	72 %
Kippen hun hele leven buiten laten leven in mobiele karren	66 %	69 %	76 %	75 %	69 %	70 %	77 %	60 %	33 %	67 %
Beperken van aantal dieren per koppel om sociaal gedrag te vergroten en ziekterisico's te verkleinen	69 %	72 %	72 %	71 %	70 %	69 %	72 %	62 %	69 %	70 %
Methoden gebruiken om het doden van eendagskuikens te vermijden	63 %	70 %	51 %	72 %	58 %	63 %	71 %	59 %	56 %	67 %
Snavelkappen om verenpikken te vermijden	31 %	34 %	28 %	43 %	30 %	33 %	35 %	32 %	12 %	29 %

Bereidheid om hogere prijs te betalen voor biologische of extensieve producten

Conclusie

- De meeste consumenten vinden biologische- en extensieve productie beter dan gangbare productie
- Meerderheid consumenten is bereid hier extra voor te betalen (25% niet)
- Veel consumenten hebben geen uitgesproken voorkeur voor bepaalde maatregelen (bijvoorbeeld gebruik van medicijnen bij zieke dieren)
- Er mist nog veel kennis bij consumenten over hoe kippen worden gehouden
- Meer communicatie tussen boer en consument is nodig

Bedankt voor uw aandacht!

www.ppilow.eu

TOEKOMST?

EXPERIMENT

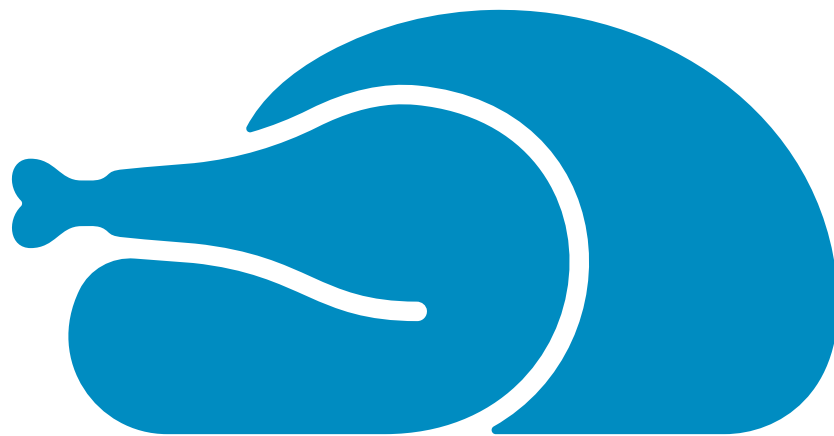

BEINVLOEDEN

KEN JE KIP

EMO

20% steunt verbod op slachthuizen

**Ruim 80% voelt ongemak bij manier
waarop dieren worden gebruikt in
voedingsindustrie**

**Bijna 75% vindt dat we minder dierlijk
moeten eten**

TOEKOMST?

